

OVER TEKENEN EN SCHILDEREN

NR. 04 - COMPOSITIE IN DE BEELDDE KUNST

Compositie is in de beeldende kunst het ordenen van beeldelementen volgens een vooraf bepaalde strategie. Het is een poging tot creëren van orde in de chaos. De term compositie wordt soms ook gebruikt als titel van een kunstwerk, dit wanneer het de bedoeling is geweest van de kunstenaar om een werk te maken met als doel een boeiende vlakverdeling te creëren.

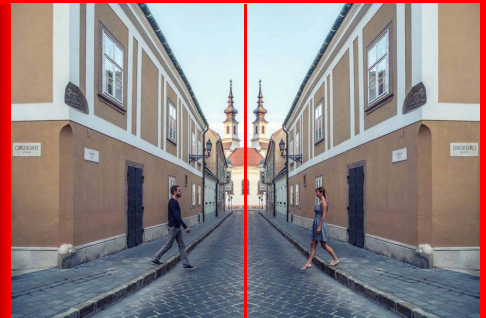
Vroeger heeft men meer dan eens geprobeerd om vaste regels op te stellen, maar dat is niet gelukt. De ideale verhouding van vormen tegenover elkaar dacht men te vinden in de Gulden snede. De 20e eeuw heeft de vaste regels vervangen door persoonlijk stijlonderzoek dat individueler en persoonsgebonden verloopt.

Compositie is ook het werken met tegenstellingen. Vroeger werd meer gedacht in harmonische termen, daar waar in de hedendaagse kunst vaak de disharmonie de bovenhand voert. De toeschouwer wordt geprikkeld en uitgedaagd om de compositie te verbeteren. Een absoluut meester in het ordenen is ongetwijfeld Mondriaan.

Een compositie kan zodanig zijn dat er duidelijk een bepaalde richting in zit: bijvoorbeeld een horizontale, verticale, diagonale of driehoekscompositie. Let je op de plaats die de figuren innemen ten opzichte van elkaar dan onderscheid je de symmetrische en asymmetrische compositie, de centrale en de verspreide compositie.

Verschillende composities

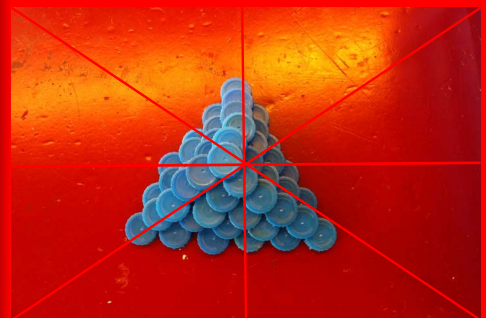
- **Symmetrische compositie**
Een symmetrische compositie wordt gekenmerkt door een verticale en horizontale denkbeeldige as die min of meer een evenredige massaverdeling maakt van links en rechts. Je hebt dus een evenwichtige verdeling.
- **Asymmetrische compositie**
Alle niet-symmetrische composities noemen we automatisch asymmetrisch. Het gebruiken van verschillende elementen in een zinvolle verhouding tot het geheel is essentieel. De verhouding ligt niet dikwijls op de gulden snede.
- **Centrale compositie**
We spreken van een centrale compositie als er een centraal punt is (dikwijls in het midden gelegen van het werk) waar alle andere elementen naartoe gericht lijken te zijn, dat noemt men een aandachtscentrum. Het is ook een symmetrische compositie.
- **Geometrische compositie**
Geometrische vormen zijn vormen zoals een cirkel, driehoek, trapezium, vierkant, rechthoek, veelhoek enzovoorts. Schilderijen waarin vooral deze vormen voorkomen hebben een geometrische compositie. Vaak toont het totale schilderij daardoor als een meetkundig geheel.

Symmetrische compositie

Asymmetrische compositie

Centrale compositie

Geometrische compositie

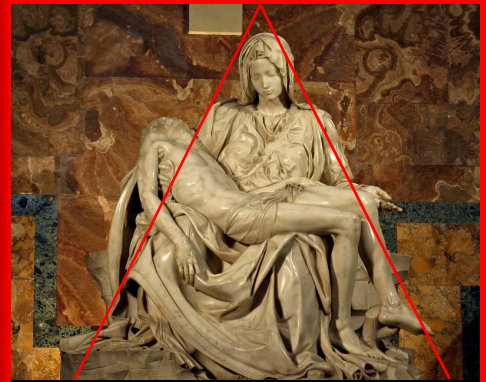
OVER TEKENEN EN SCHILDEREN

NR. 04 - COMPOSITIE IN DE BEELDENDE KUNST

- **Diagonale composities**
Een compositie waarbij een duidelijke tweedeling van een diagonale beeldas over het vlak is aangebracht.
- **Piramidale of Driehoekscompositie**
Wanneer de beeldelementen gerangschikt zijn volgens een al dan niet zichtbare driehoeksvorm spreken we van een piramidale of driehoekscompositie.
- **Bewegingscompositie**
Bij deze compositie lijkt het alsof de voorstelling in beweging is. Van een werkelijke beweging is uiteraard geen sprake, het is slechts een illusie.
- **Overall compositie**
Een overall compositie houdt in dat de beeldelementen zonder enige rangorde op het vlak geplaatst zijn. De elementen zijn allemaal hetzelfde, doen patroonachtig aan en lijken buiten het schilderij tot in het oneindige door te kunnen gaan.

Diagonale compositie

Piramidale of driehoekscompositie

Bewegingscompositie

Overall compositie

